

研 究 業 績

二木 博史

I. 著書

1. *Монголчуудын түүх, соёлын өвийг мөшигэхүй*, Interpress, Улаанбаатар, 2002, 194 pp.
2. 『蒙古の歴史と文化 蒙古学論集』呼斯勒訳, 内蒙古人民出版社, 呼和浩特, 2004, 414 pp.
3. *Landscapes Reflected in Old Mongolian Maps* (with Kamimura Akira), Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, 2005, 217 pp.
4. *Монголын түүхийн товчоон* (Т. Мөнхцэцэгтэй хамт), Soyombo printing, Улаанбаатар, 2012, 123 pp.
5. *Монголын нийгэм соёлын товчоон* (Т. Мөнхцэцэгтэй хамт), Soyombo printing, Улаанбаатар, 2013, 160 pp.

II. 編纂書

1. *Researching Archival Documents on Mongolian History: Observations on the Present and Plans for the Future*, Edited by H. Futaki and D. Ulziibaatar, Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, 2004, 251 pp.
2. 二木博史編『文書史料からみた前近代アジアの社会と権力』東京外国語大学大学院地域文化研究科, 2007年, 128 pp. (ウェブ版 ISBN 978-4-925243-36-0)
3. *Монгол орны газрын зураг болон газар нутгийн нэрийн судалгааны асуудлууд* (Камимүра Акира нартай хамт), MUIS Press, Улаанбаатар, 2012, 135 pp.
4. *Монголын газрын зураг, газрын нэр судлал* (С.Чулуун нартай хамт), Адмон принт, Улаанбаатар, 2015, 264 pp.

III. 論文

1. 「訳注白樺法典 (I)」『遊牧社会史探究』50号, 1977, pp. 10-19.
2. 「白樺法典について」『アジア・アフリカ言語文化研究』21号, 1981, pp. 49-73.
3. 「訳注白樺法典 (II)」『モンゴル研究』12号, 1981, pp. 50-63.
4. 「訳注白樺法典 (III)」『モンゴル研究』14号, 1983, pp. 12-27.
5. 「モンゴルの神話伝説」『世界の神話伝説・総解説』増補新版, 自由国民社, 1983, pp. 208-220.
6. 「ハルハ・ジロムの成立過程について」『一橋研究』8巻1号, 1983, pp. 60-75.
7. “A Philological Study of the Qalq-a Jirum,” *Proceedings of the Sixth East Asian Altaistic Conference*, Taipei, 1983, pp. 103-114.
8. 「4. モンゴル」木内信蔵編『世界地理2 東アジア』朝倉書店, 1984, pp. 441-468.
9. 「ホショー内における平民の貢租・賦役負担—清代ハルハ・モンゴルの場合—」『内陸アジア史研究』1号, 1984, pp. 25-40.
10. 「ディロブ・ホトクトの回想録」『日本とモンゴル』18巻2号, 1984, pp. 26-30.
11. 「ダムバドルジ政権の内モンゴル革命援助」『一橋論叢』92巻3号, 1984, pp. 364-381.
12. 「モンゴルに伝わった〈鉄道唱歌〉」『モンゴリカ』2号, 1985, pp. 29-32.
13. 「マルザン・シャラブの世界」『モンゴリカ』3号, 1985, pp. 10-14.
14. 「清代ハルハ・モンゴルの奴隷解放文書」『東洋法史の探究—島田正郎博士頌壽記念論集—』汲古書院, 1987, pp. 21-43.

15. 「韓国人学習者の日本語誤用例の分析—短期大学2年生の場合—」『大田実業専門大学論文集』(Daejeon), No. 17, 1988, pp. 101-112.
16. 「ダムバドルジ政権の敗北」『東京外国語大学論集』42号, 1991, pp. 265-283.
17. 「甦るチンギス・ハーン—その評価の歴史」『歴史読本ワールド』2巻3号, 1991, pp. 158-165.
18. 「日本軍の対モンゴル政策—ノモンハン戦の真相」『歴史読本ワールド』2巻3号, 1991, pp. 214-221.
19. 「歴史—モンゴル帝国の成立から現代まで」青木信治、橋本勝編著『入門・モンゴル国』平原社, 1992, pp. 51-66.
20. 「パンモンゴリズムの行方」『月刊しにか』4巻4号, 1993, pp. 65-70.
21. 「第3章 農業の基本構造と改革」青木信治編『変革下のモンゴル国経済』アジア経済研究所, 1993, pp. 103-133.
22. 「モンゴル人民党成立史の再検討—「ドクソムの回想」を中心に—」『東京外国語大学論集』49号, 1994, pp. 83-104.
23. “XVIII-XIX зууны үеийн Халх Монголын гэрийн боолын тухай,” *Mongolica* (Ulaanbaatar), No. 5 (26), 1994, pp. 57-62.
24. 「日本人のモンゴル抑留の歴史的背景」『日本とモンゴル』30巻1号, 1995, pp. 19-23.
25. 「リンチノとモンゴル革命」『東京外国語大学論集』51号, 1995, pp. 243-259.
26. 「2. カリキュラムの改革」『モンゴルの教育改革 現地調査報告』日本モンゴル協会, 1995, pp. 21-38.
27. 「XI 民主化後の国民意識の変化」『新生モンゴル—脱社会主義への挑戦—』日本貿易振興会, 1995, pp. 89-96.
28. “Хурандаа Яногийн үйл амьдрал, үзэл санаа,” *Халхын голын дайн: Түүхэн үнэний эрэлд*, Улаанбаатар, 1995, pp. 89-96.
29. (佐々木正雄と共著)「2-1 農牧業」『モンゴル国別援助検討会報告書』国際協力事業団, 1997, pp. 31-37.
30. “Гомбодорж Түшээт хаан ба Халхын Дөрвөн хошуу,” *Түүхийн судлал (Studia Historica)*, No. 30, 1997, pp. 33-37.
31. 「パンモンゴリズムの現在」小長谷有紀『暮らしがわかるアジア読本 モンゴル』河出書房新社, 1997, pp. 118-124.
32. 「大モンゴル国臨時政府の成立」『東京外国語大学論集』54号, 1997, pp. 37-59.
33. 「メルゲン=ゲゲーン作のツァガー=ウブグン献香経」『日本モンゴル学会紀要』28号, 1997, pp. 43-63.
34. 「モンゴル人民党第一回大会とブリヤート人革命家たち」『一橋論叢』120巻2号, 1998, pp. 170-186.
35. “Роль Элбек-Доржи Ринчино в Монгольской Революции 1921 года,” *Международная научно-теоретическая конференция “Элбек-Доржи Ринчино и народно-демократическое движение в России, Центральной Азии в XX веке, Доклады, тезисы, сообщения*, Улан-Удэ, 1998, pp. 33-36.
36. “Mergen Gegen-ü Jokiyaγsan čayan ebügen-ü sang-un qubilburi nuγud,” *Öbör Mongγol-un Yeke Surγayuli Erdem Sinjilegen-ü Sedküil, Güng uqayan neyigem-ün sinjilekü uqayan*, No. 89, 1999, pp. 117-122.
37. (小澤重男と共著)「モンゴル語」東京外国語大学史編纂委員会『東京外国語大学史—独立百周年 (建学百二十六年) 記念—』東京外国語大学, 1999, pp. 1003-1029.
38. 「満州国時代のモンゴル人文学者エルデムトゥグスの新発見の作品」『日本モンゴル学会紀要』29号, 1999, pp. 1-21.
39. 「『モンゴリー・ウネン』紙の内容の再検討」『東京外国語大学論集』60号, 2000, pp. 19-42.

40. “Элбэгдорж Ринчино ба монголын 1921 оны хувьсгал”, *Mongolica* (Ulaanbaatar), No. 10 (31), 2000, pp. 263-270.
42. “A re-examination of the establishment of the Mongolian People’s Party, centring on Dogsom’s memoir,” *Inner Asia*, Vol. 2, No. 1, 2000, pp. 37-61.
42. “Классификация текстов о Белом старце,” *Mongolica* (Saint Petersburg), No. 5, 2001, pp. 33-37.
43. “Yapon-u surγayuli nuγud-tu bayᠰilayᠰan mongγol sekegeten erdemted-ün tuqai tobči ögülekü ni,” *Mongγol-un sudulul*, No. 38, 2001, pp. 4-7.
44. 「フフホト、張口家、オランホトでの調査—付・張口家図書館所蔵日本文蒙疆出版物目録—」『近現代東北アジア地域史研究会 ニューズレター』13号, 2001, pp. 33-43.
45. 「蒙疆政権時代のモンゴル語定期刊行物について」『日本モンゴル学会紀要』31号, 2001, pp. 17-43.
46. 「ボヤンマンダフと内モンゴル自治運動」『東京外国語大学論集』64号, 2002, pp. 67-88.
47. “Sin-e-ber oldayᠰan Kesingge-yin бүтүгел-үд,” *Öbör Mongγol-un Neyigem-ün Sinjileküi Uqayan*, No. 116, 2002, pp. 50-57.
48. “Нэгэн гэрэл зургийн учрыг тодруулах нь,” *Цог*, No. 4 (280), 2003, pp. 137-141.
49. “Буянмандах ба Өвөрмонголын өөртөө засах хөдөлгөөн” *Mongolica* (Ulaanbaatar), No. 13 (34), 2003, pp. 183-188.
50. 「モンゴル国立中央文書館所蔵の清代文書史料—フォンド目録—」『史資料ハブ地域文化研究』1号, 2003, pp. 136-147.
51. 「文字とナショナリズム—モンゴルの場合—」『月刊言語』33巻5号, 2004, pp. 42-49.
52. 「モンゴルにおける“歴史の見なおし”とアーカイブズの公開」『歴史学研究』789号, 2004, pp. 24-30.
53. “Вэб хуудсанд орсон 1910, 1920-иод оны үеийн Монголын түүхтэй холбогдолтой Японы архивуудын материал,” *Researching Archival Documents on Mongolian History: Observations on the Present and Plans for the Future*, Edited by H. Futaki and D. Ulziibaatar, Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, 2004, pp.57-63.
54. “A description of boundary reports (nutug-un cese) written in Outer Mongolia in the 1920s,” *Landscapes Reflected in Old Mongolian Maps*, Edited by Futaki Hiroshi and Kamimura Akira, Tokyo, 2005, pp. 27-59.
55. “Classification of texts related to the White Old Man,” *Quaestiones Mongolorum Disputatae*, No. 1, 2005, pp. 35-46.
56. “Япончууд Чингис хаанд яагаад дуртай байдаг вэ,” “Чингис хаан ба Их Монгол улс-800” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжлэгээний хурлын материал, Улаанбаатар, 2006, 75-81.
57. “Аймаг, хошуудын нутгийн цэсийг монголын түүхийн судлалд ашиглах нь,” *Mongolica* (Ulaanbaatar), Vol. 18 (39), 2006, pp. 273-277.
58. 「チベット人活仏がモンゴル国王として即位するための条件—19世紀すえのモンゴル語文書史料の分析—」二木博史編『文書史料からみた前近代アジアの社会と権力』東京外国語大学大学院地域文化研究科, 2007, pp. 71-99.
59. “Инээдмийн жүжиг үү, эмгэнэлт жүжиг үү? —С. Буяннэмэхийн мартагдсан зохиол 《Ардыг мэхлэгч шар хуялч》,” *Quaestiones Mongolorum Disputatae*, Vol. 3, 2007, pp. 34-41.
60. “Хорьдугаар зууны панмонголизм ба түүний өв уламжлал,” *Past and Present Dynamics: the Great Mongolian State, Proceedings of the International Symposium*, Edited by Kurebito Tokusu, ILCAA, TUFUS, Tokyo, 2008, pp. 1-10.

61. “Хорьдугаар зууны Монголын түүх ба Япон,” *Proceedings of the Second International Conference Past and Present of the Mongolic People*, Tokyo, 2009, pp. 1-7.
62. 「天理図書館所蔵のモンゴル地図コレクションについて」今西淳子他編『北東アジアの新しい秩序を探る』風響社, 2009, pp. 27-44.
63. 「一九二一年のモンゴル独立革命の史料」『歴史と地理』261号, 2009, pp. 26-33.
64. 「現代史が物語化されるとき—田中克彦『ノモンハン戦争 モンゴルと満洲国』の場合—」『日本とモンゴル』44巻1号, 2009, pp. 89-96.
65. 「1937年に関東軍参謀部が作成した「満蒙国境要図」について—清代の地図との比較を中心に—」今西淳子、ボルジギン・フスレ編『ノモンハン事件（ハルハ河会戦）70周年—2009年ウランバートル国際シンポジウム報告論文集』（風響社、2010）, pp. 115-134.
66. 「エルデニゾー寺院とその周辺—2010年現地調査報告—」『日本とモンゴル』45巻1号, 2010, pp. 46-60.
67. “Монголын их хэлмэгдүүлэлт ба Япон — ‘оргодол’ Бямбаагийн хувь заяаг ахин шинжлэх нь,” *Монгол-Японы харилцаа: өнгөрсөн ба эдүгээ (XX зуун)*, Улаанбаатар, 2011, pp. 71-77.
68. “On the Mongolian Biography of the Jebtsundamba Khutughtus,” *The International Conference on “Erdene-Zuu: Past, Present and Future”*, Ulaanbaatar, 2011, pp. 35-49.
69. 「モンゴル語版『ジェブツンダンバ・ホトクト伝』について」『東京外国語大学論集』82号, 2011, pp. 1-20.
70. “Барон Унгерний цэргийн давшилтыг Японд хадгалагдаж байгаа архивын материалд тулгуурлан үзэх нь,” *Шинжлэн Ухаан Амьдрал*, 2011, №3, pp. 38-43.
71. “Монгол хэл дээрхи ‘Жавзундамба хутагтын намтар’-ын тухай,” *Орхоны хөндийн өв*, Улаанбаатар, 2012, pp. 34-54.
72. 「日本のモンゴル研究の100年」ボルジギン・フスレ、今西淳子編『20世紀におけるモンゴル諸族の歴史と文化 2011年ウランバートル国際シンポジウム報告論文集』風響社, 2012, pp. 89-101.
73. “Панмонгольское движение 1919 г. и деятельность бурятских националистов,” *Вестник Бурятского Государственного Университета*, 2012/1, pp. 38-42.
74. “Японы судлаач, цэргийн хүний үлдээсэн XX зууны эхний Ар монголын зүүн хэсгийн газарзүйн тухай мэдээлэл” Фүтаки Хироши нар, *Монгол орны газрын зураг болон газар нутгийн нэрийн судалгааны асуудлууд*, Улаанбаатар, 2012, pp. 97-105.
75. “Ноён хутагт Данзанравжаагийн зохиосон Агва дацангийн жаягийн жишээгээр XIX зууны үеийн буддын шашны монголчлолын тухай өгүүлэх нь” *Acta Mongolica* 12 (383), 2012, pp. 73-78.
76. “1919 оны нармай монголын хөдөлгөөн ба үндэсний үзэлтэй буриад сэхээтнүүдийн үйл ажиллагаа,” *Шинжлэн Ухаан Амьдрал*, 2012, №3, pp. 92-96.
77. “Жавзундамба хутагтын монгол намтрын төгсгөлийн ерөөл,” *Шинжлэн Ухаан Амьдрал*, 2013, №3, pp. 69-71.
78. 「モンゴルで境界オボーをさがす—旧トゥシェート・ハン・アイマグ中旗現地調査報告—」『日本とモンゴル』48巻1号, 2013, pp. 67-82.
79. 「清代にモンゴル人僧侶にあたえられた度牒について」『東京外国語大学論集』87号, 2013, pp. 1-19.
80. “Манж Чин улсын үед монгол лам хуврагт олгож байсан ‘гэрээс гарсан тэмдэг бичиг (dudie)’ -ийн тухайд,” 乌云毕力格主编『满蒙档案与蒙古史研究』上海古籍出版社, 2014, pp. 272-292.
81. 「山縣大尉の外モンゴル調査と軍用地図」吉田ゆり子他編『画像史料論 世界史の読み方』東京外国語大学出版会, 2014, pp. 254-257.

82. 「新発見の1891年作成のザサグト・ハン・アイマグ地図—清代ハルハ・モンゴルのアイマグ地図の典型」『東京外国語大学論集』89号, 2014, pp. 27-44.

IV. 学界動向、書評、エッセイ、

1. (書評) オノン・ウルグング著、原もと子訳『わが少年時代のモンゴル』:『月刊シルクロード』1976年8月号, p. 45.
2. 「モンゴルの祝宴—ボルジギン地方の場合」『月刊シルクロード』1977年1月号, pp. 42-45.
3. 「清代ハルハ・モンゴルの平民・奴隷の諸義務 (Alba) について—18~19世紀のトゥシェートウ・ハン・アイマク、セチェン・ハン・アイマクの事例を中心に—」(所内研究会発表要旨)『東京外国語大学アジア・アフリカ言語文化研究所通信』45号, 1982, pp. 36-38.
4. 「B.リンチェン」『東洋文庫書報』14号, 1982, pp. 89-91.
5. 「日本人スズキとは誰か」『日本とモンゴル』18巻1号, 1983, pp. 30-33.
6. 「草原の国モンゴル留学記」『ユーラシア』新1号, 1983, pp. 106-115.
7. 「モンゴルのレコードを聴く」『モンゴリカ』1号, 1985, pp. 20-23.
8. (書評) 島田正郎『明末清初モンゴル法の研究』:『法制史研究』37号, 1987, pp.238-242.
9. 「ナーダムへの序曲」『騎馬民族—スポーツの祭典 ナーダム』ベースボール・マガジン社, 1987, pp. 10-11.
10. 「スクリーンに躍動する騎馬の英雄たち」『モンゴリカ』4号, 1987, pp. 14-17.
11. 「モンゴルの民主改革とその背景」(講演要旨)『善隣』165号, 1991, pp. 2-5.
12. 「選挙直後のウランバートル訪問—1990年夏」『日本とモンゴル』25巻2号, 1991, pp. 56-62.
13. 「ソヨンボ文字の蔵書印」『東亜』289号, 1991, pp. 4-5.
14. 「モンゴルの友人たちの“市場経済”」『朝日新聞』朝刊 (1992.11.15)
15. 「モンゴル文字の復活」『しにか』4巻6号, 1993, pp. 60-61.
16. 「ウルジーオチル将軍」『日本とモンゴル』28巻2号, 1994, pp. 92-93.
17. 「国際シンポジウム「ハルハ河戦争 その歴史的真相の探求」について」『日本モンゴル学会紀要』25号, 1994, pp. 79-84.
18. 「ザナバザル研究国際会議」『日本モンゴル学会紀要』26号, 1995, pp. 81-89.
19. 「40年代のモンゴルの見方に修正迫られる」『朝日新聞』朝刊 (1995.06.19).
20. 「インジャンナシ」『集英社世界文学大事典』1巻, 集英社, 1996, p. 270.
21. 「モンゴル語」『AERA Mook 14 外国語がわかる』1996, pp. 48-49.
22. 「メルゲン寺詣で」『東亜』360号, 1997, pp. 4-5.
23. 「文化英雄チングス」小長谷有紀編『アジア読本 モンゴル』河出書房新社, 1997, p. 209.
24. 「変革をうつしだす鏡—教育の再生」小長谷有紀編『アジア読本 モンゴル』河出書房新社, 1997, pp. 116-117.
25. 「ジャンガル物語」『集英社世界文学大事典』2巻, 集英社, 1997, p. 447.
26. 「ダムディンスレン ツェンディーン」『集英社世界文学大事典』2巻, 集英社, 1997, p. 857.
27. 「モンゴル秘史」『集英社世界文学大事典』4巻, 集英社, 1997, pp. 479-480.
28. 「リンチェン ビャムビーン」『集英社世界文学大事典』4巻, 集英社, 1997, p.736.
29. 「“三つのモンゴル”訪問記」『蒼穹』1号, 1998, pp. 126-128.
30. (書評) 和光大学モンゴル学術調査団『変容するモンゴル世界』:『しにか』10巻7号, 1999, pp. 116-117.

31. 「ヨーロッパのモンゴル研究」『日本とモンゴル』35 巻 1 号, 2000, pp. 33-49.
32. 「第 36 回 ICANAS モンゴル・中央アジア」『東方学会報』79 号, 2000, pp. 25-27.
33. 「フルンボイルへの旅」『蒼穹』2 号, 2002, pp. 106-108.
34. 「木版文化の世界—北京版モンゴル語文献を中心にして—」『Castalia』6 号, 2003, pp. 12-13.
35. 「展示資料解説 東京外国語大学附属図書館第 4 回講演会記念特別展示 東アジア木版文化の世界—北京版モンゴル語文献を中心にして—」2003.
36. 「購入資料解説 モンゴル地域」『史資料ハブ 地域文化研究』2 号, 2003, pp. 198-200.
37. 「第 37 回 ICANAS モンゴル研究」『東方学会報』87 号, 2004, pp. 23-25.
38. 「ヘンティエー紀行—大モンゴル建国 800 周年記念シンポジウムへの参加」『日本とモンゴル』41 巻 1 号, 2006, pp. 40-56.
39. (書評) 萩原守『清代モンゴルの裁判と裁判文書』:『法制史研究』57 号, 2007, pp. 351-355.
40. 「あたらしいモンゴル活仏の誕生—ザワ・ダムディン生誕 140 周年記念行事見聞記」『日本とモンゴル』42 巻 1 号, 2007, pp. 104-113.
41. 「(私の視点) モンゴル 無神経に「蒙古」と呼ばないで」『朝日新聞』朝刊 (2007.09.21)
42. 「中国人民大学国学院主催「モンゴル歴史言語研究シンポジウム」」『日本モンゴル学会紀要』38 号, 2008, pp. 87-88.
43. (書評) ユ・ヒョジョン、ボルジギン・ブレンサイン『境界に生きるモンゴル世界—20 世紀における民族と国家』:『東西南北』2010, pp.155-160.
44. 「国際ワークショップ「清代とボグド・ハーン政権時代のモンゴルにおけるてがき地図の伝統—地図学と地名学」」『日本モンゴル学会紀要』42 号, 2012, pp. 84-85.
45. (岡田和行と共著)「国際学術会議「モンゴル研究—その新しい傾向」」『日本モンゴル学会紀要』43 号, 2013, pp. 56-59.
46. 「《満蒙档案与蒙古史研究》学术讨论会」『日本モンゴル学会紀要』43 号, 2013, pp. 68-71.
47. 「国際会議「モンゴル文学のテキスト研究」」『日本モンゴル学会紀要』44 号, 2014, pp. 101-102.
48. 「国際シンポジウム「Na.サインチョグトグトと内モンゴル現代文化」」『日本モンゴル学会紀要』45 号, 2015, pp. 106-108.
49. 「国際シンポジウム「モンゴル人と地図—モンゴルの地図・地名の歴史的・文化的研究」」『日本モンゴル学会紀要』45 号, 2015, pp. 122-124.

V. 翻訳

1. ジェー・ダシドンドク「父さん」「ヒツジの群れ」「煙出し穴とネコ」『健康と自然』5 巻 5 号, 1976, pp. 11-14.
2. (岡田和行、今泉博と共訳) モンゴル科学アカデミー歴史研究所編著『モンゴル史』恒文社, 1988, 559 + xix, 325 + xliv pp.
3. Ts.バトバヤル「モンゴル人と中国人—相互の歴史観」『学術の動向』8(9), 2003, pp. 60-62.
4. (ボルジギン・フスレと共訳) チョイラルジャブ「わたしの体験した 1945 年—少年時代の回想」『日本とモンゴル』40 巻 2 号, 2006, pp. 128-135.
5. (王長青と共訳) セチェンムフ、チャガー「モンゴル民話のタイプ・インデックスの作成について」『日本とモンゴル』48 巻 1 号, 2013, pp. 37-46.

210 研究業績

6. (バヨード・フフムチルと共訳) ジャハノード・ヘシクト「最後の授業」『日本とモンゴル』48 巻 2 号, 2014, pp. 113-119.
7. (オヨーンゴアと共訳) 「モンゴル民話のタイプ・インデックスとデータベースの作成」『日本とモンゴル』50 巻 1 号, 2015, pp. 88-100.

(FUTAKI HIROSHI・東京外国語大学大学院総合国際学研究院)